

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ГОРЬКОГО

**АРХИВ КЛИНИЧЕСКОМ
И ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ МЕДИЦИНЫ**

**АРХІВ КЛІНІЧНОЇ
ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ**

Науково-практичний журнал
Заснований у 1992 році

Том 12, №1, 2003 р. Додаток

Редакційно-видавничий відділ
Донецького державного медичного університету ім. М. Горького

В.К.Козакевич, Л.Д. Коровіна, Т.М.Запорожець, Н.В.Литвиненко

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЕГЕТАТИВНУ НЕРВОВУ РЕГУЛЯЦІЮ У ПІДЛІТКІВ*Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава*

Комплексне вивчення стану здоров'я, вегетативної нервової регуляції та умов життя 140 дітей віком 12-14 років дозволило виявити ряд зовнішніх чинників вегетативних зсувів. Виявлені вірогідні кореляційні зв'язки (коефіцієнт кореляції РСпірмена) між тонусом вегетативної нервової системи (ВТ) та матеріальною забезпеченістю сім'ї ($R=-0,35$), рівнем освіти батьків ($R=-0,28$), раціональністю харчування ($R=-0,39$), часом перебування дитини на свіжому повітрі ($Y=-0,28$), регулярністю занять фізичною зарядкою ($R=0,32$) та спортом ($R=0,37$): чим вищі ці показники, тим менша імовірність гіперсимпатико- та симпатокотонії і вище - ваготонічного ВТ. Паління батька ($R=-0,32$) і час, що дитина проводить перед телевізором ($Y=0,34$), нерегулярне вживання м'яса ($R=-0,29$), риби ($Y=-0,29$), молочних продуктів ($L=-0,30$), свіжих овочей ($R^*=-0,18$) та фруктів ($Y=-0,26$) мають зворотний вплив. На вегетативну реактивність (ВР) вплив зазначених чинників дещо інший. Так, паління батьків і нераціональне харчування вірогідно частіше спостерігаються і у дітей з гіпер-, і з асимпатикотонічною ВР, так само, як нерегулярне вживання молочних продуктів і знижена фізична активність юність усіх видів. Порівняно з дітьми з симпатикотонічною ВР діти з асимпатикотонічною ВР рідше вживали свіжі фрукти а діти з гіперсимпатикотонічною ВР - м'ясо та рибу. В групі дітей із симпатикотонічною ВР частоти вживання м'яса, риби, молочних продуктів, свіжих овочей та фруктів були найвищими, регулярність занять фізичною зарядкою, спортом, час перебування на свіжому повітрі - також. Відсоток батьків, що палять, був найнижчим - 25,7%, проти 80,0% і 57,6% у дітей з а- та гіперсимпатикотонічною ВР. Рівень матеріальних статків був несуттєвим щодо ВР. Захворювання ЦНС, серед яких переважала вегетосудинна дистонія, зв'язані з вивченими чинниками подібно до ВТ. Винятком є час перед телевізором і частота вживання м'яса і риби, кореляції з якими не виявили. Загальна захворюваність від умов життя та характеру харчування залежить аналогічно, причому на неї впливають усі вивчені чинники, переважно гігієнічні умови ($K=-0,41$), рівень освіти батьків ($R=-0,40$), паління батьків ($R^*=-0,31$), фізична активність ($Y=-0,29$) > раціональність харчування ($R=-0,38$), зокрема, частота вживання риби ($R=-0,27$).

УЖК 612.017:57322

*Н. И. Ксаджикян, А. О. Оганисян, Л. Э. Гукасян***ВЛИЯНИЕ ЭКЗАМЕНАЦИОННОГО СТРЕЛА НА НЕКОТОРЫЕ ВЕГЕТАТИВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ШКОЛЬНИКОВ С ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫМ ОБУЧЕНИЕМ***Ереванский государственный университет, Армения*

В образовательных учреждениях нового типа наблюдается увеличение суммарной нагрузки, приводящее к интенсификации учебного процесса. Последнее приводит к качественному ухудшению состояния здоровья школьников. Существенные сдвиги в организме детей наблюдаются в стрессовых ситуациях - в дни экзаменов. В данной работе представлены результаты изучения реакции кардиогемодинамических показателей школьников У-У11 классов школ с дифференцированным обучением на умственно-эмоциональное напряжение экзаменационного периода. Оценка адаптационных параметров осуществлялась по кардиогемодинамическим (ЧСС), артериальному давлению (АД) и его составляющим (сил * * - САД, диастолическое -ДАД), систолическому и минутному объемам крови (СО и ЛМОК). Анализ вышеуказанных показателей в обычный день учебного года выявил их зависимость от уровня стресса. В стрессовых ситуациях наблюдалось повышение всех составляющих АД, уменьшение ЧСС, наиболее выраженное увеличение показателей САД и ДАД детей У-УГ классов обоих полов значительной разницы не отмечалось; у мальчиков и ДАД у девочек УШ класса были выше, чем у девочек. Предэкзаменационное напряжение во Ш приводило к значительному повышению кардиогемодинамических показателей. Наиболее выраженным были изменения ЧСС: в У классе повышение ЧСС у девочек составляло 7,69%, у мальчиков - 8,68%; в УГ классе - 12,80% и 11,88%; в УШ - 16,64% и 34,19%, соответственно. Повышение САД и ДАД у У-классников составляло 5,96% и 7,09% для девочек, 6,49% и 13,60% для мальчиков; у УГ-классников - 7,46% и 9,82%, 7,53% и 10,83%; у УШ-классников - 10,05% и 11,83%, 10,96% и 7,59%. В предэкзаменационный период СО достоверным изменениям не подвергался. Увеличение МОК происходило за счет повышения ЧСС. Таким образом, полученные нами данные свидетельствуют, что ученики школ с дифференцированным обучением в экзаменационный период испытывают значительное умственно-эмоциональное напряжение.

e-mail: anatom@ysu.am